

LJUBEZEN DO STARODOBNIKOV

Večkrat se vprašamo: „Kaj je tako privlačnega in zapeljivega, da smo nekateri ljudje enostavno zaljubljeni v starodobna vozila?“ Nekdo je nekoč dejal: »Če bi bili tako dobri, bi jih proizvajali še danes.« Ker enostavnega odgovora na to vprašanje ni, si pogledajmo nekaj tez, ki bi lahko bile odgovor.

Moderna vozila so hitrejša, enostavnejša za upravljanje, zanesljivejša, udobnejša, varnejša, varčnejša, čistejša in v splošnem cenejša. Kljub evidentnim prednostim novih vozil pred starodobnimi pa se povpraševanje po slednjih iz dneva v dan povečuje. Zakaj? Kot že omenjeno, enostavnega odgovora ni, je pa kar nekaj dejavnikov, ki k temu prispevajo, vsak od njih pa pri tem prinaša svoj delež.

Kot prvega velja omeniti oblikovanje starodobnega vozila, ki so nastajala v analognem svetu, konstruktor in oblikovalec sta s svinčnikom najprej na papir skicirala svoje

zamisli. Za kreacije elegantnih oblik in linij so v prototipni fazi vozila uporabili lesene predloge in izdelali modele, zunanji videz pa je imel neposreden vpliv na potrditev oblike. Oblikovalci takrat niso bili obremenjeni z »crash« testi in aerodinamičnimi količniki vozila, upoštevali so le oblikovne trende takratnega časa. Vse to bi bilo težje izvedljivo z računalniško opremo, ki jo uporabljajo moderni oblikovalci avtomobilov. Na primer: Oblika blatnika pri klasičnem Jaguarju XK120 ali kreacije »Vintage art deco style« francoskih avtomobilov 20-tih let prejšnjega stoletja.

Velikoserijska proizvodnja novih vozil s pomočjo robotov – 24 ur na dan, neprekinjeno cel teden, ima za cilj samo profitabilnost, medtem ko so vozila nekoč v glavnem proizvajali ročno, karoserije so izdelovali kolarji in zelo izurjeni kleparji, »roka in oko« sta bili ključni pri izdelavi karoserijskih delov. Uspešne takratne kreacije, polne osebnosti

Jaguar XK 120, 1950, izjemna kreacija klasičnega avtomobila

in šarma, so med ljubitelji in zbiralci izredno cenjene in iskane ter močno zaželeno v njihovih zbirkah.

Pogonski agregati sodobnih avtomobilov so nekakšen zaprt integriran sklop mehanike in elektronike, slednja sprejme reakcije voznika in se odzove nanje s pomočjo vgrajenih računalniško krmiljenih vozno – kontrolnih sistemov, ki obenem zagotavljajo višjo varnost pri vožnji – omejujejo zdrskoles, električno krmilo, elektronska sklopka, vektorski nadzor navora, ABS, itd... Ti skrbijo za boljši izkoristek vozila in dodatno varnost seveda do neke meje, obenem pa vozilu omejujejo karakter in temperament, omejujejo pa tudi vozne užitke, ki si jih morebiti želi voznik pričarati med vožnjo... Starinska in klasična vozila so v tem pogledu mnogo realnejša, že v osnovi so sestavljena iz mnogih sestavnih mehanskih delov, ki so med seboj povezani v funkciji, voznik pa je v neposrednem stiku z upravljanjem vozila. Vozilo se odzove na voznikovo početje neposredno brez vmesnih oz. filtriranih povratnih odzivov. Rezultat uspešne vožnje so avtentične izkušnje voznika. Klasična vozila zahtevajo pri vožnji velik voznikov vložek – gre za spoštovanje zakonitosti in procedure pri vžigu motorja, morebitno ročno nastavitve predvžiga, dotok goriva v uplinjač npr. s prostim padom iz posode za

gorivo – predhodno »pumpanje« v posodi s plovcem uplinjača, zaprtje lopute za dotok hladnega zraka v difuzor uplinjača – čok. Sledi zagon vozila po predpisanem postopku za posamezni tip vozila, izbira ustrezne prestave, tudi z dodatnim pritiskom na sklopko, če stopnja prenosa za izenačitev vrtljajev predležne in gnane gredi nista sinhronizirani, speljevanje z dodajanjem plina in sočasnim spuščanjem pedala sklopke, pač glede na količino prenosa moči, ki jo želimo dovesti na par gnanih koles vozila. Vse to mora voznik storiti za optimalno uglasenost motorja in prenosa. Pravilnost izvedbe vseh teh postopkov skozi čas pa ima neposreden vpliv na življenjsko dobo posameznih sestavnih delov vozila. Vse to početje je za voznika očitno mnogo bolj zabavno od elektronskega vžiga, avtomatskega menjalnika in elektronskih dodatkov, obenem pa od voznika zahteva mnogo več posluha in izkušenj pri upravljanju starodobnega vozila. Vsaka vožnja sama oziroma potovanje s starodobnikom je cilj in za voznika vedno nova izkušnja, končni cilj oz. destinacija niti nista toliko pomembna.

Nostalgija v človeku vzbudi dodatno željo in na nek način definira izbiro starodobnega vozila. Največkrat je to vozilo iz preteklosti, ki je imelo večji ali manjši vpliv na način življenja

**Alfa Romeo disco
volante 1952 -
breskompromisna
futuristična
kreacija**

v mladosti – ali je bilo prvo vozilo, na katerem se je morebiti učil prvih voznih spretnosti, ali sodeloval s takšnim vozilom na hitrostnih tekmah, ali gre celo za vozila, ki niso zapisana v lastno zgodovino lastnika, so mu pa bila nedosegljiva v mladosti, sedaj pa si ga lahko privoščijo... Vsekakor pa so ta vozila nekoč za nekoga predstavljala veliko srečo, saj so pomenila mobilnost in svobodno gibanje v času, ko so bile te kvalitete še redkost, takrat dosegljive le nekaterim. Ta vozila so spremljala lastnike oz. voznike skozi življenje, zato ostaja želja po asociaciji na takratni čas.

Starodobniki imajo vsak svojo zgodbo, ki govori o tem, kaj se je z njimi v življenju dogajalo, kaj so v življenju dosegli, kje so bili in zakaj so še vedno v voznem stanju. Morebitne poškodbe na usnju sedežev ali odluščena barva na delih karoserije sicer vidijo nekateri kot napake oz. slabosti na vozilu, dejansko pa te kažejo zgodovinsko obeležje, njegov značaj in oris, kaj se je z njim v preteklosti dogajalo. Proizvajalci avtomobilov se sklicujejo na svoj rodovnik in dediščino lastne znamke, vendar zgodovinska vozila sama po sebi najbolje predstavljajo realno sliko objekta, ki definira dediščino in zagotavlja ugled znamke.

Nabava in uporaba novega vozila sta relativno enostavni, rabiš le denar, v današnjem času so krediti in financiranje relativno poceni. Za nakup starodobnika pa je potrebno najprej poiskati morebitnega prodajalca zelenega vozila, ki je pripravljen svoje vozilo, ki se praviloma že dolgo več ne proizvaja in je samo po sebi zelo redko v ponudbi, tudi prodati.

Srečanja, tekmovanja in razstave starodobnikov so del kulturnega življenja lastnikov, ki želijo svoje ljubljence, s katerimi so se poistovetili, prikazati, ti pa reflektirajo njihovo osebnost in ne nazadnje tudi okus.

Nabava in lastništvo modernega avta sta časovno okvirjena v obdobje 1 do 5 let, ko se odločimo za nabavo novega, boljšega. Lastniki starodobnikov pa se od svojih vozil ločujejo zelo redko, po navadi le - ti ostanejo njihovi spremlje-

**Dopadljive podrobnosti
na lahkem avtomobilu
20-tih let**

valci celo življenje. Ali se bo ta trend nadaljeval, ali je to le prehodnega značaja? Nova vozila so čedalje bolj izpopolnjena, novo vozilo postane čez tri leta zastarelo v primerjavi z novim, ki je bilo pravkar izdelano. Starodobna vozila pa med sabo tekmujejo in se primerjajo na povsem drug način. Pri njih nista v tolikšni meri pomembna učinkovitost in hitrost, ampak izkušnje lastnikov, slog, ekskluzivnost in način izdelave. Vsi ti parametri so zanje splošni in ostajajo kot trajni. Starodobna vozila niso le poziv ljubiteljem – lastnikom, temveč tudi ljubiteljem tehnike, oblike, umetnosti in zgodovine!

Verjamemo lahko, da so to razlogi za ljubezen, ki traja in bo še dolgo živa, dokler bodo obstajala starodobna vozila.